

Загородня А.А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу історії педагогіки,
Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України*

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Питання підготовки фахівців економічної галузі в системі вищої освіти все більше стає предметом вивчення багатьох науковців. Це викликано вимогами ринку праці та трансформаційними процесами в освітній галузі. Результати аналізу сучасних стану підготовки фахівців економічної галузі у вищих закладах освіти Польщі та України переконливо свідчать, що для системи вищої освіти пріоритетом стає підготовка фахівця, що базується на формуванні у нього світоглядних позицій, переконань, творчих здібностей, професійної гнучкості. Орієнтація сучасної вищої освіти на формування професійно-творчої особистості, фахівця інноваційного типу, який здатний реалізувати нові освітні стандарти, впроваджувати нові освітні технології, вимагає ефективної організації цілісної підготовки в умовах вищих закладів освіти, оновлення змісту фахової підготовки фахівців економічної галузі, знаходження доцільних засобів, методів та форм його реалізації.

Проблемі професійної підготовки фахівців економічної галузі в Україні та Польщі присвячені праці О. Андрусь, М. Артюшиної, Н. Баловсяк, Н. Болюбаш, А. Войнаровського, О. Івашко, Є. Кристопчук, О. Падалки, Т. Поясок, С. Сисоевої, М. Яковіцької, Н. Якси та ін.

Важливою ознакою професійної підготовки фахівців економічної галузі є освітньо-професійні програми магістерського рівня (Економічний університет у Катовіцах, економічний університет у Кракові, Вища польська школа у Варшаві, Університет інформаційних технологій та менеджменту в Жешуві, Державна Вища Технічно-Економічна Школа ім. о. Броніслава Маркевича в м. Ярославі – Республіка Польща; Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Одеський національний економічний університет, Тернопільський національний економічний університет, Львівський торговельно-економічний університет – Україна та ін.), дає можливість визначити, що основними завданнями цієї програми є поглиблена цільова підготовка та розвиток фахівців економічної галузі та дидактики дисциплінарних і міждисциплінарних зв'язків [1-9].

З метою ґрунтовного порівняльного аналізу професійної підготовки фахівців економічної галузі було систематизовано та співставлено спільні й відмінні ознаки професійної підготовки фахівців економічної галузі в Україні та Польщі, а саме: навчання відбувається в умовах традиційної лекційно-семінарської системи, з використанням індивідуальної та групової форм роботи; методика викладання ґрунтується на сукупності традиційних (науковості, індивідуального підходу, природовідповідності, систематичності

та послідовності, свідомості та активності) та інноваційних (диверсифікованості, інноваційного підходу, оптимізації, готовності до навчання впродовж життя, професійної та академічної мобільності) принципах навчання; наявність психолого-педагогічної складової у навчальних планах підготовки фахівців економічної галузі; застосування європейської кредитно-трансферної системи оцінювання; підготовка фахівців ґрунтується на засадах компетентісного підходу; наявність денної та заочної форм навчання; реалізація змісту професійної підготовки (значною мірою) залежить від професійної майстерності викладачів; обов'язковою складовою професійної підготовки є практична підготовка; управління кар'єрою, як на особистому рівні, і на рівні людських ресурсів.

У процесі виокремлення спільних ознак професійної підготовки фахівців економічної галузі нами з'ясовано, що організація процесу навчання найчастіше відбувається в умовах традиційної лекційно-семінарської системи, в якій значна увага приділяється індивідуальній та груповій формам роботи. Найбільш поширеними методами викладання є ті, які сприяють розвитку професійного мислення, уміння вести пошук інформації, прогнозувати, приймати нестандартні рішення, інтегрувати знання з різних дисциплін (метод портфоліо, відеозаписи взаємодії педагога-вихователя з дітьми, кейс-метод, метод симуляції тощо). Використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців економічної галузі дозволяє значно підвищити ефективність освітнього процесу у вищих навчальних закладах та обумовлює появу нових організаційних форм навчання.

Виокремлення спільних ознак професійної підготовки фахівців економічної галузі дає можливість констатувати, що професійна підготовка має інтегрований характер, розглядається з позиції єдності теорії і практики, її впливу на діяльність людей, специфіку взаємодії людини з суспільством як у професійному контексті, так і в особистісному вимірі. Упровадження Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ЄКТАС) передбачає зміни структури навчальних планів та програм підготовки фахівців згідно вимогами європейських освітніх стандартів, підготовку нормативних документів, що впорядковують мобільність студентів та викладачів в освітньому процесі вищого навчального закладу [10, с. 291].

Співставлення відмінних ознак («див. табл. 1») професійної підготовки фахівців економічної галузі дає змогу констатувати, що система професійної освіти у вищих закладах освіти Польщі більше відповідає вимогам європейських освітніх стандартів і заслуговує на її ретельне вивчення з метою пошуку шляхів для впровадження у вітчизняну систему професійної освіти [10, с. 292].

Таблиця 1

**Співставлення відмінних ознак
професійної підготовки фахівців економічної галузі**

Відмінні ознаки професійної підготовки	
Україна	Республіка Польща
Відсутність освітніх державних стандартів підготовки фахівців	Наявність освітніх стандартів підготовки фахівців
Навчальні плани підготовки фахівців готуються кожним навчальним закладом окремо (спільними є тільки дисципліни нормативного циклу)	Уніфіковані навчальні плани підготовки фахівців
Тривалість підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр»: 3 р.10 м. – 4 роки	Тривалість підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр»: 3 р. / 4 р.
Наявність викладача, який здійснює навчальну, виховну та організаційно-методичну діяльність	Наявність викладача-тьютора / репетитора – особи, яка виконує роль консультанта
Випускники вітчизняних вишів обов'язково проходять процедуру нострифікації дипломів у країнах Європи	Дипломи вищих навчальних закладів визнаються у всіх країнах Європи та не потребують спеціальної нострифікації
Дистанційне навчання реалізується тільки в межах тренінгів, самоосвіти та особистісного професійного зростання	Розвинена система дистанційної освіти
Можливість продовження навчання у різних типах вищих навчальних закладів Європи діє тільки в межах укладених угод між навчальними закладами	Можливість стажування (продовження навчання) у різних типах вищих навчальних закладів Європи та провідних економічних інституціях на умовах стипендіальних грантів
У педагогічній взаємодії переважають авторитарні методи	Педагогічна взаємодія ґрунтується на засадах партнерства
Низький відсоток працевлаштування за фахом	Майже 100-% показник працевлаштування за фахом, беручи до уваги і можливість працевлаштування за кордоном

Отже, порівняння відмінних ознак професійної підготовки фахівців економічної галузі в Україні та Польщі дає змогу констатувати, що система професійної освіти у вищих закладах освіти Польщі більше відповідає вимогам європейських освітніх стандартів і заслуговує на її ретельне вивчення з метою пошуку шляхів для впровадження у вітчизняну систему професійної освіти. Натомість спільними для українського ринку освіти та ринку праці Польщі є відсутність аналізу і прогнозу про кількість та кваліфікацію необхідних економічній галузі фахівців, відсутність гнучкої системи визначення кваліфікації, а також слабкий зв'язок вищих закладів освіти із потенційними роботодавцями для своїх випускників

Список використаних джерел:

1. Державна Вища Технічно-Економічна Школа ім. О. Броніслава Маркевичав м. Ярославі (Польща) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.euroosvita.ospua.info/userfiles/file/2015/03/24/navchannia_PL_obyednana_1\(3\).pdf](http://www.euroosvita.ospua.info/userfiles/file/2015/03/24/navchannia_PL_obyednana_1(3).pdf) (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

2. Економічний університет у Катовіцах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biuro.uzhgorod.ua/index.php/18-2014-06-20-17-22-56/15-ekonomichnyjkatovice> (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

3. Жешувський університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.euroosvita.ospua.info/userfiles/file/2014/05/19/RZESZOW_prezent_3.pdf (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

4. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана [Електронний ресурс]. Офіційний сайт. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/ua/University_en/about_university/general_information/ (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

5. Львівський торговельно-економічний університет [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.lute.lviv.ua/universitet/informacija-pro-universitet/> (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

6. Одеський національний економічний університет [Електронний ресурс]. Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://oneu.edu.ua/pages/univer/> (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

7. Тернопільський національний економічний університет [Електронний ресурс]. Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.tneu.edu.ua/153-pro-universitet.html> (дата звернення: 25.03.2018). – Назва з екрана.

8. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie [Zasób elektroniczny]. – Reżim dostępu: <http://uekwww.uek.krakow.pl/pl/uczelnia.html> (25.03.2018). – Tytuł z ekranu.

9. Wsztechnica Polska Skola Wyzsza w Warshavie [Zasób elektroniczny]. – Reżim dostępu: <http://www.wszechnicapolska.edu.pl/> (25.03.2018). – Tytuł z ekranu.

10. Zagorodnia A. A. Professional training of specialists for the economic branch in higher school of Ukraine // Trends in der Entwicklung der nationalen und internationalen Wissenschaft: Sammelwerk der wissenschaftlichen artikel. – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland. – 2016. – PP. 290-293.

Кліпа Ю.В.

асистент,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ДО ПИТАННЯ ПРО ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ТА КОНТРОЛЬНИЙ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА-ЕКОНОМІСТА

Європейські стандарти професійної освіти вимагають оптимізації компонентів вузькопрофільної професійної підготовки. Для національної освіти це є новизною і такий процес починає набувати поширення, розроблятися та впроваджуватися у вищих закладах освіти.

Підготовка майбутнього економіста, як і інших студентів, на нашу думку залежить від особистих якостей випускника-абітурієнта-першокурсника. Наскільки молода людина бажає вчитися, отримати диплом про вищу освіту, настільки ефективною буде її підготовка у вищому навчальному закладі. Процес професійної освіти буде ефективним у тому випадку, коли студент психологічно готовий до навчання, усвідомлює власну мету у житті. На сьогодні не всі студенти отримують дипломи, по декілька осіб відраховуються